

L'accident de l'avi Mateu

Un relat de: [M.Victòria Lovaina Ruiz](#)

La nit de l'accident de l'avi Mateu no vaig dormir gens ni mica. Aquella nit vaig prendre consciència que l'avi ho era tot per a mi.

A l'avi van portar-lo de l'obra a mitja tarda. Jo retallava uns soldats de paper que m'havia comprat amb algunes monedes que de tant en tant em donava l'avi i tenia els soldats desplegats per la taula, amb un somriure gelat. Vaig obrir la porta perquè vaig sentir veus que deien el meu nom i que enfilaven l'escala de casa nostra amb una urgència estranya. Uns homes que jo no coneixia van entrar l'avi, van deixar-lo al llit, i després van marxar. Els homes duïen a la cara una expressió endurida, com d'homes no avesats a riure. Els recordo envoltats d'una foscor de pols que potser provenia de l'obra on treballaven. Un d'ells, el més jove, em va tocar el cap, i em va semblar que feia un dibuix amb els llavis semblant a un somriure, però només era un gest amarg que jo no sabia pas com entendre. No recordo cap paraula d'aquells homes.

Potser va ser en el mateix moment en què marxaven els homes que van arribar unes dones, i amb elles la tieta Anna. Feia molt que no la veia, però la vaig reconèixer de seguida per un moviment de mans aparatós i una veu cridanera, com de grinyol, que em resultava poc agradable. Però no crec que fos aquest el motiu pel qual la tieta i l'avi estaven enemistats des de feia molt. Les dones em van tocar el cap i la tieta va anar a veure l'avi, el seu pare, i al poc va sortir de l'habitació i es va ficar a traginar per la cuina amb la resta de dones tot fent murmuracions que jo no era capaç d'entendre, però que em feien intuir que les coses no anaven bé.

Jo vaig arraulir-me a terra, a la vora del llit de l'avi, que ni em mirava ni em feia cap gest dels seus. Vaig contemplar-lo molt de temps per si arribava a veure algun símptoma d'allò que tenia, o una mica de moviment. I mentre ho feia, vaig agafar-me al rei negre de la partida d'escacs que el dia abans havíem deixat a mitges, vaig oblidar-me, definitivament, dels soldadets escampats per la taula i vaig prémer la mà fortament. Recordo que la nit anterior l'avi havia volgut que deixéssim estar la partida perquè tenia son i si no dormia prou, deia, l'endemà a l'obra anava de cantó i no rendia. Potser encara no va dormir prou i això va ser la causa de l'accident, no ho sé. Vaig agafar-me al rei fins que se'm va clavar al palmell de la mà, però no sentia el mal, el que em feia mal de debò era que l'avi morís i això ho sentia a tot el cos, tant com aquell dia que van pegar-me els nens de l'escola perquè deien que jo era el gos faldiller de la mestra, sempre arraulit a la seva vora, com un covard, potser sempre ho he estat. Però sí, això de l'avi em feia molt més mal.

L'avi sempre va viure entestat en preparar-me per a la seva absència. Sense deixar de mirar-me'l pensava en allò que sempre em deia, que havia de ser fort, molt fort, si un dia ell faltava. I a mi em semblava que havia d'arribar a ser com en Manel de la carbonera, un noi gran, la persona més corpulenta que jo havia vist mai. El noi era capaç de carregar sacs i sacs de carbó sense ni tan sols alterar el somriure. Però llavors, no sé per què, va semblar-me que l'avi no em parlava ben bé d'això, perquè jo era un noi de constitució més aviat feble. I el silenci de l'avi ara em feia sentir més feble encara i sol, molt sol. Quina devia ser la fortalesa que tant esmentava l'avi?, em preguntava jo, en aquells moments i ara, com si mai no hagués acabat d'assolir allò que l'avi esperava de mi. Sempre que podíem, l'avi i jo jugàvem a escacs. Recordo que em deia que el rei era el més important de la partida, però que en canvi era poc jugador i que quan moria tot s'acabava, tot. I jo no volia que s'acabés tot perquè si ell moria, si moria el meu avi, jo no sabia què seria de mi ni amb qui hauria de viure. La tieta Anna era la meva família, potser era l'única família que tenia, a part de l'avi, però era ben bé com una estranya per a mi. L'avi mai no en parlava, només de tant en tant m'havia remugat alguna cosa com, si el teu pare s'hagués assabentat que ni tan sols et ve a veure, que diria el teu pare, Mateu. I jo no li feia cas perquè, normalment, el que de debò m'interessava era la partida que fèiem cada tarda i no aquella tieta que ni tan sols coneixia més que perquè alguna vegada havia vingut a veure l'avi i ell l'havia fet fora dient que no hi tornés, que hi feia més nosa que servei, "que ara el noi ja és gran i se sap valdre per si sol". Jo era el noi. I no era veritat això que deia l'avi, jo no em sabia valdre sol perquè m'agradava sempre estar a prop de l'avi, protegit, i aquella nit no sabia ni què havia de fer, res més que arraulir-me a la vora del seu llit, com un gos faldiller i desvalgut.

Però malgrat aquella veu desagradable de la tieta Anna, qui de debò m'inquietava era el seu marit, a qui no recordo més que com una ombra amb bigoti i el cabell curt com un raspall. El marit de la tieta, segons l'avi, bevia massa i no tenia enteniment. Bé, de fet, l'avi deia que era una bèstia i aquesta era una paraula que l'avi només utilitzava per parlar del seu gendre perquè recordo l'avi Mateu com un home molt ben parlat. El marit de la tieta es deia Ricard. Però a la nostra família el nom que es posava per tradició era el de Mateu, n'hi havia molts que havien dut aquest nom. L'avi sempre explicava que hi havia tants Mateus a la nostra família com peons blancs i negres en una partida d'escacs. "Mira quants peons hi ha, Mateu, mira quants, quasi tants com Mateus hi ha a la família, si ens trobéssim tots no sabríem mai com anomenar-nos els uns als altres", em deia sovint l'avi enumerant un per un cada Mateu i explicant-me històries, moltes de les quals he anat oblidant. Però de vegades afegia posant-se molt trist que això no és cap problema. "Això no és cap problema, Mateu, si ens trobéssim tots seria com una reunió de morts". I després ja no deia res. I era veritat. jo només coneixia un Mateu, l'avi, i l'altre era jo. El pare també havia estat un altre Mateu, però ja no el recordava perquè quan allò de l'accident jo era encara massa petit per retenir les mirades i les paraules, i tot i que l'avi me'n parlava sovint i jo li deia que sí, que

me'n recordava, no era veritat, només ho deia per aconseguir l'avi.

Aquella nit jo només pensava que si l'avi moria la meua vida seria diferent, però molt diferent. Pensava que llavors ja només quedaria un Mateu amb vida, i que si jo tenia un fill mai no li posaria Mateu perquè devia ser un nom abocat a la mala sort.

El metge va arribar mentre jo estava assegut a terra i em va fer sortir de l'habitació. Vaig espantar-me en sentir que la porta s'obria i apareixia el doctor, el rei em va caure a terra i va rodolar-me sota el llit de l'avi, no vaig recollir-lo perquè el doctor em va fer sortir precipitadament. Quan l'home va tornar a aparèixer després d'haver visitat l'avi, duia una cara seriosa, de metge que no veu les coses clares i vaig intentar empassar saliva, però no en tenia ni per aclarir-me una mica la gola. No sé què va dir perquè va ser la tieta Anna qui va parlar amb ell i ho van fer a una mitja veu que a la tieta li costava de dissimular. Jo vaig tornar a entrar a l'habitació de l'avi que feia olor de suor barrejada amb sang, des de llavors la suor sempre em porta a un món tancat i fosc, un món carregat de tristor. Abans de seure de nou a terra, recordo que vaig veure com d'una orella li sortia un reilet de sang, i li vaig netejar amb una punta del llençol i vaig estranyar-me perquè la sang era vermella i el llençol va quedar tenyit de fosc.

Sé que algú va anar entrant a l'habitació, algú que em va tocar el cap com si volgués ficar-me una mica de la fortalesa que jo necessitaria si l'avi arribava a morir, però no sé qui va ser. Al poc vaig començar a sentir la seva respiració com si fos un ronc persistent i vaig creure que la seva vida s'escolava i que una mica de la meua també es perdria amb ell. Però allò que més em preocupava era que l'avi no m'havia preparat per a la vida, ni m'havia encomanat tota aquella força de la qual tant en parlava.

Aquella nit jo només intentava recordar l'avi, totes les coses que em deia, com si recordar-lo em permetés retenir-lo amb mi. I recordava això dels peons, de tant importants com eren i que ells defensaven el rei, que sense peons el rei anava abocat a una mort sense solució i jo pensava que tant de bo hi hagués aparegut algun peó meravellós que hagués pogut salvar l'avi d'aquella desgràcia que se li havia posat al damunt. Per mi, l'avi era el rei, però el rei autèntic de la gran partida d'escacs que fins llavors havia estat la seva vida, una partida en què les peces havien anat desapareixent de mica en mica, i jo ignorava quin era el meu lloc en tota aquella partida. Hores després d'aquell ronc tan i tan estrany que temps després recordo haver somiat més d'una vegada, la tieta va entrar a donar-me una tassa de brou que es veu que les dones havien fet durant l'estona que havien traginat per la cuina. I vaig començar a sentir-me culpable, patia perquè jo no sabia ni qui hi havia a la casa ni què hi feien. L'avi encara era viu i jo ja havia baixat la guàrdia, com deia ell. "No se sap mai què pot passar quan deixes entrar els estranys a casa, Mateu". M'agradava la seva veu forta i rovellada.

Jo sabia que si es despertava en aquell moment s'enfadaria amb mi perquè havia deixat entrar tothom, però m'agradava imaginar que es despertava ben enfadat perquè voldria dir que estava ple de vida. No vaig tastar el brou perquè no tenia gana ni en devia tenir el gust que li posava l'avi, el brou que feia sempre omplia els nostres hiverns d'aroma d'api, d'herbes que es ficaven per tota la casa. Els hiverns al costat de l'avi sempre els recordo llargs i acollidors. El brou es va anar refredant de mica en mica a la tauleta de nit, sabia que l'avi no podria arribar a consentir que jo l'hagués tastat, i no ho vaig fer per no fer-lo enfadar.

Jo no creia que l'avi pogués sobreviure d'aquella caiguda. Però al cap de no sé quantes hores, inesperadament, l'avi va bellugar una mà. I després va començar a respirar amb una respiració que a mi em va semblar la seva i llavors vaig deixar de prémer el rei negre dels escacs i m'hi vaig agafar a l'avi. Pel tacte de la mà i per una pressió càlida, vaig saber que em reconeixia, que sabia que era jo, i amb això ja en vaig tenir prou, i vaig saber que l'avi podria superar aquell cop tan fort que s'havia fet a l'obra i que tornaria a ser el de sempre. Jo només volia això.

I així va ser. Després d'una nit i part d'un dia de silenci i quietud a l'habitació de l'avi, va començar a bellugar-se i a demanar menjar. La tieta li va acostar una tassa de brou. Ell en va prendre una miqueta, però quasi no va obrir els ulls. I al cap de dos dies d'estar al llit mig inconscient, quan va obrir els ulls i va veure la tieta Anna li va dir que marxés, que gràcies per tot el que havia fet per ell i per mi, però que ja podia marxar perquè no pensava morir-se encara. I es va voler aixecar, tot i que no tenia forces per fer-ho. La tieta no li va fer cas, i només al cap d'una setmana, quan l'avi ja es podia aixecar, encara que fos agafat de mi, va marxar.

Quan la tieta Anna va tancar la porta, tots dos érem al passadís de casa, ben agafats, jo acompanyava l'avi al lavabo i llavors vaig pensar que la tieta no m'havia somrigut ni un sol moment durant aquells dies que va passar a casa nostra. Aleshores vaig sentir-me envaït per una fortalesa estranya, aliena a mi, i vaig mirar l'avi i ell també ho va fer, i em va somriure.